

Presentasjon fra

- Erik Grønner, vernepleier på Åstveit skole
- Berta Jorunn Vikesund, helsesykepleier i Arna og Åsane med arbeidsted på Åstveit skole og på Helsestasjon for Ungdom.

Går du inn i en første klasse 1. skoledag og spør “hva vil dere bli når dere blir store?”, så har de mål og drømmer om det vi kan kalle tradisjonelle yrker. Gjør vi det samme på 10. trinn vil vi finne noen som ser seg selv på utsiden av samfunnet. Hva er det som skjer i løpet av disse årene?

Skolens primæroppgave i samfunnet er å drive undervisning. Vi erfarer likevel at skoles rolle er bredere og mer kompleks enn som så. Personlig mener vi at skolen er en av de viktigste og største forebyggende arenaene i samfunnet.

Vi tenker at den store fordelen til skolen som forebyggende arena er at det er lovpålagt at barn og unge skal være tilstede. Dette gir oss en unik mulighet til å treffe det lokale mangfold av ungdom og ta kontakt med dem som ikke møter. Vi vil påstå at ungdom som trenger det, ikke nødvendigvis alltid oppsøker hjelp eller trygge voksne. Vi erfarer at selv om ungdom er svært mobile og lett oppsøker andre bydeler for å treffe venner, så er de mye mindre fleksible når det kommer til det å be om hjelp. Selv om mange tar kontakt med oss pga at vi er lett tilgjengelige, så er for andre veien til våre kontor en uoverstigelig terskel. Derfor tror vi også at voksne må ta initiativ og oppsøke ungdommer.

Vi har troen på at vi kan både forebygge og komme i posisjon til ungdommen tidlig ved å ha enkelte av hjelpetiltakene på skolen, der de allerede skal tilbringe mye tid. Vi kan bygge tillit og relasjon i hverdagen.

Vi ser at en fellesnevner for hvorfor ungdommer søker til mer grenseoverskridende miljøer er deres mangel på opplevelse av mestring og søken etter fellesskap der de opplever å høre til. Noe av det verste et menneske kan oppleve er å kjenne seg forlatt, alene og utenfor fellesskapet. Vi må i dagens skole skape arenaer som preges av anerkjennelse, vennskap, inkludering, mestring og gode relasjoner, slik at ungdom ikke søker dette i grenseoverskridende miljøer. Innen helsefremming og forebygging er vi opptatt av å sette mennesker i stand til å håndtere og mestre eget liv, og komme inn med tidlig innsats før problemer får ta for stor plass. Dette kan handle om å oppdage og forebygge psykiske lidelser, utfordringer i hjemmemiljø, utjevning av sosiale forskjeller, og være tilgjengelige voksne rundt barn og unge.

Vi brenner for å være trygge voksne som er en del av laget rundt ungdommene våre! Vi har mange utrolig dyktige lærere og ansatte som ser enkeltelever og som er gode på å arbeide med å skape gode relasjoner i klassene og på skolen generelt, men vi ser dette

kan gå utover kapasiteten til å drive undervisning. Derfor vil vi si at midlene som er avsatt til flere miljøterapeuter i skolen er en god start. Vi tenker at sammen med skolehelsetjenesten kan miljøterapien utgjøre en stor forskjell i skolens forebyggende arbeid. Sammen med øvrig personell er målet å skape en stor og bred plattform for ungdommene våre. Vi er overbevist om at det er viktig og nyttig med tverrfaglighet for å møte utfordringene vi ser i skolen i dag. Fokuset på kriminalitetsforebyggende arbeid er absolutt en viktig del av vårt arbeid, men vi bruker de samme tiltakene for å forebygge mobbing, rus, ensomhet, skolefravær m.m.

For å "maxe" potensialet i de forebyggende tiltakene, mener vi det er avgjørende å jobbe strukturert. Både for at tiltakene skal fungere mest mulig effektivt- men også for å utnytte den tverrfaglige kompetansen. Vi kan ikke snakke for alle skolene i Bergen fordi tiltak og praktisering er ulikt. Men vi vil legge fram i korte trekk hvordan vi på Åstveit har satt ting i en struktur.

Vi har tiltak som både retter seg mot skole-miljø, trinn-miljø, klasse-miljø, tiltak for gruppe, samt individuelt. Vi har dessverre ikke tid til å gå i dybden, men hvert av tiltakene er viktig for å nå målsetningen vår om å se hver enkel ungdom.

MOT er et felles program for hele skolen som fungerer ved å gi elevene en felles identitet og tilhørighet. De opplever de samme leksjonene gjennomgått ilt de tre årene og de utfordres på sentrale temaer som gruppepress, identitet, å være en god venn, ikke være en del av "sauelokken", hvordan håndtere og stå i det som er vanskelig. Slik kan vi også jobbe i klasser, der utfordringer på dette nivået kan jobbes med og gode opplevelser kan deles.

Gjennom AART kan vi eksempelvis starte grupper for å jobbe mot konkret tematikk. Dersom noen strever med sosiale koder, dersom vi ser at noen trenger å kobles tettere på de andre, dersom guttene trenger å snakke om hva det er å være mann i dagens samfunn, dersom jenter ikke klarer å takle skolestresset. Så kan vi i skolen jobbe direkte og målrettet mot dette på en smidig måte. Her har vi en unik mulighet til å arbeide med sosiale utfordringer, å sette ord på følelser, emosjonsregulering og moralsk resonnering. Vi har en egen måte å jobbe på og det skjer i tett samarbeid med foreldre, lærere og øvrig skolepersonell.

Vi vil også trekke frem det individuelle fokuset. Vi henvender oss 4-5 ganger i året direkte til elevene med spørreskjema (KOR/FIT) og ber dem gi oss en tilbakemelding på hvordan de har det akkurat nå. Dette er en måte å lære dem til å be om hjelp. Vi gjør det slik på Åstveit og de ser at venner og andre tør å gi oss tilbakemeldingen om at alt ikke er så lett for tiden. Det gir frimodighet og læring. Vi ser også at etter vi startet å jobbe på denne måten så når vi flere gutter. Trolig ville de fleste vanskene før eller siden kommet frem som frustrasjoner, fravær, dårlige skoleprestasjoner, tristhet, vansker i vennskap, men vi håper at dette er en bedre måte å komme til kjernen av problemet på et tidligere

tidspunkt og før vanskene har blitt for overveldende. Å be om hjelp er som kjent en avansert sosiale ferdighet, så ungdommene trenger at vi hjelper dem å trene på dette.

Vi har også hatt en del andre tiltak; på 9.trinn har vi hatt Blå Kors inne med et foredrag om det å grue seg til jul. Der er tematikk som alkohol/rus, ensomhet og vennskap i fokus.

På 10. Trinn har vi hatt et samarbeid med forebyggende fysioterapeut i bydelen, og gjennomført 2 timer med stressmestring/stresshåndtering på agendaen. Dette er også et tiltak vi har gjort når vi arbeider med ungdom på gruppenivå.

Vi opplever også at en økende utfordring er "snitching" eller taushetskulturen; ikke bare ungdom seg i mellom men også i større grad mellom voksne og foreldre. Dette er noe vi som tidligere nevnt tok et oppgjør med på det nevnte stormøte i Åsane bydel. Dette er noe vi er bevisst på i vårt forebyggende arbeid. Med strukturen vår ønsker vi over tid å skape en kultur der ungdom tørr og ønsker å bruke oss. Der de ser at det er trygt å komme til en voksen og at vi sammen kan minke frykten for represalier.

Vi erfarer også at vi må jobbe tverrfaglig utover egen skole og på tvers av ulike instanser. I Åsane startet vi ett nettverk for ungdomsskolene, Utekontakten, forebyggende politi, 13-20, Ung Arena og skolehelsetjenesten, der vi opplever å møte felles utfordringer og kan arbeide med håndteringen på en god måte. Vi ønsket også en arena som bidro til at det ble lettere å søke råd på tvers og arbeide med både øyeblikks problematikk og mer langsiktige og langvarige problemstillinger. Ett eksempel på dette er deltakelsen vår i arrangement komiteen til sammen for barn og unge i Åsane. Vi vil understreke at også i dette samarbeidet settes taushetsplikten høyt.

Ett av våre viktigste poeng i dag er å legge til rette for det tverrfaglige samarbeidet i skolen. Vi tror skolen sin rolle i større grad er i ferd med å bli omdefinert. Det er en større og mer totalomfattende rolle for og i ungdoms liv. Da trenger vi også, etter vår mening, en større «verktøykasse» av profesjoner. Poenget er at vi trenger tverrfagligheten på skolen og ikke bare etater som skal innom å hjelpe- selv om det helt klart har sin store hensikt også.

En annen av utfordringene vi ser er systemet som er rundt min type stilling. Potensiale rundt disse stillingene er stor, og vi vil understreke at vi er glade for satsningen som ble satt i verk. Jeg tror at vi kan optimalisere disse stillingene ved å lage et system rundt dem – og kanskje se mot systemet skolehelsetjenesten har. Fagpersoner som går i disse stillingene, bør ha noenlunde samme verktøykasse og det er viktig at vi er oppdatert. Vi må samlet ha en forståelse for hva som trender, utviklinger vi ser i ulike miljø - vi trenger rett og slett en arena der vi kan dele kompetanse og skape kompetanse heving. Dette tror vi kan være med på å opprettholde kontinuitet i disse stillingene. Et tiltak kan være en fagkoordinator. Men her kan jeg snakke lenge, og får heller si at jeg håper på det sterkeste å kunne dele ideer og tanker rundt dette ved en annen anledning.

For å oppsummere; Vi erfarer at det er en stor fordel at vi kan bruke tid på å oppsøke, være tilgjengelig, ha samtaler på individnivå og jobbe med ulike utfordringer på gruppe nivå i skoletiden for å nå flere ungdommer. Vi erfarer også at det å kunne jobbe på denne måten i skoletiden når ungdom likevel MÅ være til stede kontra å skulle komme seg til gode tilbud på andre tidspunkt kan være en stor fordel og føre til at vi når flere. De to skikkordene vi ønsker dere husker fra innlegget vårt er TVERRFAGLIGHET og STRUKTUR. Vi har alle hørt det afrikanske ordtaket “It takes a village to raise a child”. Et annet afrikansk ordtak som utdyper viktigheten av dette fellesskapet lyder slik; “The child who is not embraced by the village will burn it down to feel its warmth”.

Og for å presisere; Når vi snakker om tverrfaglighet inn i skolen mener vi ikke bare inter-
etatlig samarbeid, men flere profesjoner med arbeidssted i hver skole.

Takk for oss!